ՓՈՒՂԼ

ԹԻՒ 1189 — ՇԱԲԱԹ — 1877 ՅՈՒԼԻՍ 2

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երեսփոխանական ընդհանուր ժողովը երէկ իւր օրակարգէն հանեց Քաղաքական նոր ժողովոյ մը կազմութեան խնդիրն՝ ըստ ներքին կանոնադրութեան ընտրելով Քաղաքական ժողովոյ համար 14 անձինք։

Դաստիարակութեան խնդրով ալ զբաղեցաւ երէկ պահ մը, և կրնար բաւական յառաջ երթալ՝ եթէ Աղթամարայ երեսփոխանական ընտրութեան տեղեկագիրը չզբաղեցուներ զինքը։ Ընտրութիւնը ծանուցանող գիրը՝ զոր Աղթամարայ Ս. Կաթողիկոսը ստորագրած էր, կոնդակի ձև ունէր. երեսփոխաններէն շատերը՝ եկեղեցական և աշխարհական՝ դիտեցին թէ միայն Ս. Էջմիածնի վեհափառ Հայրապետը կրնայ ի պաշտօնէ կոնդակի ձևով դիր գրել Կ. Պոլիս առ Ս. Պատրիարքն և առ ազգային ժողովն, և թէ՝ Սսոյ և Աղթամարայ Կաթողիկոսունք այս արտօնութիւնը չունին Պոլսոյ համար։ Հետևաբար մեծագոյն մասին որոշմամբ յանձնարարութիւն եղաւ Ս. Պատրիարք Հօր, որ գրէ Աղթամարայ Ս. Կաթողիկոսին՝ այսուհետև նոյն ձևով չվարուիլ Պոլսոյ պատրիարքական իշխանութեան հետ։ Իսկ երեսփոխանական ընտրութեան գործն՝ ի նախաքննութիւն յԸղուեցաւ։

Ազգային ժողովոյն առաջիկայ նիստը պիտի ըլլայ ամիս մ՝ետքը։

—

Ահաւասի՛կ, նորընտիր Քաղաքական ժողովոյ անդամք (այբբենի կարգաւ)։

Աբէլ	էֆ.	Կիւլպէնկեան
Աբիկ	»	Ունճեան
Դէորդ	»	Սթիմարաճեան
Խաչիկ	»	Հաճեան
Կարապետ	»	Հաղարեան
Մատթէոս	»	Ալիքսանեան
Միքայէլ	»	Մոմճեան
Մկրտիչ	»	Մուրատեան
Մկրտիչ	»	Ֆրէնկեան
Պօղոս	»	Ժամակոչեան
Սենեքերիմ	»	Մանուկեան
Տիգրան	»	Գարակէօզեան
Տիգրան	»	Փէշտիմալճեան
Տիգրան	»	Կիւմիւշկէրտան

—

Ցաւով կը գրեմք, թէ մեր պաշտօնակիցներէն Թիւլպէնտճեան Նիկողոս էֆէնտի, Լրագիր անուն թերթին արտօնատէր ու խմբագրապետն, երկու օրէ հետէ ոտիկանութեան դուռը բանտարկուած է՝ իւր վերջին թերթերէն միոյն մէջ հայ դերասանուհւոյ մը չարաշար լկուած և այն պատճառաւ մեռած ըլլալը հրատարակուած ըլլալուն համար, որոյ անստուգութիւնն օր մը ետքը ծանուցաւ։

Ցոյս ունիմք, թէ Թիւլպէնտճեան էֆէնտիի կներուի և կարձակուի, շնորհիւ միջնորդութեան Ս. Պատրիարք Հօր և այլոց։

Վագրթ տաճիկ լրագիրն՝ հինգշաբթի օրը մեր ազգին հաւատարմութեան, անձնուիրութեան ու տիրասիրութեան վրայ մեծ գովեստիւք խօսած, և ուրիշ հայրենակցաց ալ հրաւէր կարդացած էր՝ մեր ազգին օրինակին հետևելու համար։

Այս գովեստները բրած է յիշեալ լրագիրն, ներկայ պատերազմին մէջ մեր ազգին բրած ծառայութիւնը յիշատակելով։

Կարնոյ և շրջակայից մէջ բնակեալ հայերէն՝ 2000ի չափ, Խարբերդի կողմերէն՝ 200, Ատանայէն՝ Մարաշէն և շրջականներէն՝ 500, Այտընի վիճակէն՝ 100, և Տիմոսթէն էֆէնտիի գրած կամաւորաց մէջ բաղմաթիւ հայեր կգտնուին։ Ասկէց զատ, Ասիոյ պատերազմական վայրերը 30 հազարի չափ հայ իրենց կառքերովն ու անասուններովը մեծ ծառայութիւններ կմատուցանեն օսմանեան բանակին։

Կյուսամք, որ Վագրթ և այլ տաճիկ պաշտօնակիցք մեր չեն մոռնար մեր ազգին այս ծառայութիւնները, և ի հարկին մեզի հետ ձայնակից կըլլան առ կայսերական կառավարութիւնն, եթէ հայը ցաւ և վիշտ մը ունենայ։

Փարիզէն՝ Յունիս 22 թուով։

. . . բարեկամ

Ծերութիւն, միզարդելութիւն և տենդ ի միասին այնպիսի մի յարձակում տուին, որ Հայր Թէոդորեան 12 օր հիւանդ պառկելէ ետքը, վերջապէս ամսոյս 15ին իւր մահկանացուն կնքեց ի տրտմութիւն բոլոր ազգին և ի ցաւ իւր ծանօթ օտարաց։

Հանդուցեալը, ինչպէս յայտնի է, ա՛յն Մխիթարեաններէն էր, որ իւրեանց կեանք ազգին նուիրած են ըստ ամենայնի։ Ծընեալ ի Բաղէշ 1783ին, 20 տարեկան հասակին մէջ Պոլիս կ՝անցնի, ուր շատ աշխատելով Վենետիկ Մխիթարեանց վանքը կերթայ. և անդ ևս աշխատելով՝ 1816ին Ագոնցէն վարդապետական իշխանութիւն կ՝առնու։ Հայր Թէոդորեան ա՛լ այնուհետև վանքին մէջ այլ և այլ պաշտօններ կատարելով, վերջապէս ա՛յն մեծ գործին խնամակալութեան և կարգադրութեան պաշտօնին և պատուոյն կը բարձրանայ, որ հանրածանօթ է. այն է՝ Մուրատեան դպրոցի գործը։ Ինչպէս կը տեսնուի իւր պատմութենէն, հանդուցեալը թէև ժամանակակից Ագոնցի, Կոմիտասի և սոցա նման նախանձախնդիր ազգային պատուոյն և յառաջադիմութեան, սակայն պարագաները այնպէս կը բերին, որ նա այլոց պէս ժամանակ չունենար սենեակին մէջ նստիլ, գրիչ ի ձեռին կամ ստեղծել, կամ ճառել և կամ պատմել ու գրել. սորա համար ևս Ագոնցի, Կոմիտասի և այլոց պէս ու չափ ազգին գրական ծառայութիւն չկարողացաւ մատուցանել, թէեւ իւր Պատմութիւն Մուրատեան վարժարանի, Պարտք և Իրաւունք և ուրիշ մի քանի աշխատասիրութիւնք նուազ արժէք չունին, և շա՛տ իսկ են նորա գրական հանճարը դովելու և ճանաչելու։ Բայց և այնպէս Հայր Թէոդորեան իւր եղբայրներէն սա առաւելութիւնն ունէր, որ խիստ հաստատամիտ և հաստատակամ էր, տոկուն բնութեան տէր, և անխոնջ, որ ընդդէմ ամեն մի խոչերի և արգելքների վերջապէս Մուրատեան ազգային դպրոցը հաստատեց և յառաջացուց ըստ բաղձանաց Ս. Մուրատի և Ազգին։ Հարկ չկայ և աւելորդ իսկ է՝ այս տեղ նորա ամեն մի գործերն, հոգեկան և մարմնաւոր բարեմասնութիւնքն յիշել, քանի որ Ս. Մուրատեանի դպրոց մեր ամենէն հետաքրքրական խնդիրն է, և այս հետքրքրութեամբ նորա պատմութիւնն ևս կարդալով՝ հոն ամեն բան, հանդուցեալն սիրտ եւ ոգի, հոգի և մարմին յայտնի և բացորոշ կրնանք տեսնել։ Ուստի ես ատ նորա թաղման հանդէսը կուզեմ նկարագրել։

Մահուան երկրորդ օրը իւր բնակարանին մէջ սեղան պատրաստուեցաւ. իւր մահը ինչպէս բոլոր տեղւոյն Հայոց նոյնպէս և շատ օտարաց դուժեցաւ. հետեւեալ օր ամսոյս 17ին ժամ իններկէսն էր, երբ հանդուցեալն դագաղ սև հանդերձներով փաթթուած՝ սեղանին առջև դրուեցաւ. ազգայինք և օտարազգիք սկսան խումբ խումբ գալ և խռնիլ. և ահա Հայր Փիրղալէմեան և Հայր Բաստամեանց վարդապետք իւրեանց վարդապետական զգեստով դագաղին շուրջն առած՝ արարողութեան սկսան։ Սոյն տխուր հանդիսին ներկայ էին տեղւոյս օսմանեան դեսպանատան կողմէն առաջին քարտուղարը, Ճանկիր խան, Օտեան էֆէնտի։ Օծման հանդէսէն ետեւ Հայր Բաստամեանց հանդուցեալն հոգեկան մարեմասնութիւնները յիշելով՝ համառօտ կերպիւ նորա կրօնական կեանք նկարագրեց. ի վերջոյ հանելով հանդուցեալը իւր տունէն, կառք դրուեցաւ, դագաղին վերայ մի շուրջառ բռնուած. առջևէն կերթար մի կառք սեւով շրջապատուած՝ մէջը երկու վարդապետք և տիրացու. դագաղին երկու կողմէն կերթային երկու կառավարք սեւ հագուած, ետեւէն չորս կառք, նոյնպէս սեւով փաթթուած՝ մէջը ազգայինք, և այսպէս կամաց կամաց հասանք ի գերեզման, ուր հանդուցեալն հոգնած մարմինը պիտի հանգստանար։ Աստ ևս ըստ պատշաճին կրօնական

ՓՈԻՆՋ

ծէսը կատարելով վերջին Հոգւոցէն յառաջ, գերեզմանին վրայ հետեւեալ համառօտ դամբանականը կարդացուեցաւ, որ թէեւ խիստ համառօտ, սակայն հանդուցելոյն կեանք կը նկարագրէ։

«Սգակիցք իմ.

Վերջապէս մեռա՛ւ այն պատուելի ծերունին, որ 70 տարի իւր կեանք ազգի բարութեան նուիրեց եւ նորա լաւութեան համար արիւն քրտինք թափեց։ Հայր Սարգիս Թէոդորեան, արդարեւ Հայաստանի մի անշուք գաւառէ, եւ մի անշան ընտանիքէ յառաջ եկած մի անձն էր, սակայն իւր անձնական անձանձրոյթ եւ անխոնջ աշխատութեամբ այնքան յառաջացաւ, որ այսօր Հայ ազգին առաջին աստիճանի երախտաւորաց շարքին մէջ իւր տեղն ունի։ Իւր հայրենիքէն, Բաղէշէն Կ. Պոլիս անցնելով եւ անդ ըստ բաւականին սովրելով մայրենի լեզուն, յարբունս հասակի իւր համար կրօնական վիճակը կ'ընտրէ կը քաշուի Վենետիկի, երբեմն Հայ ազգին պարծանքն ու մխիթարութիւնն եղող եւ այսօր, աւա՛ղ.. Հայ ազգին նախատինք, ցաւն ու վիշտն եղող Մխիթարեանց վանքը, ուր իւր մրջիւնի աշխատասիրութեամբ այնքան կը յառաջադիմէ, որ վերջապէս իւր փափաքած վեղարին կ'արժանանայ, վարդապետ կը լինի, որով կը յուսայ իւր միաբանական ուխտին, իւր եղբարց, ազգին եւ մարդկութեան, իւր լուսաւորչական հնաւանդ եկեղեցւոյն եւ Աստուծոյ աւելի հաւատարիմ ծառայել քան թէ որեւէ մի այլ կերպիւ։ Այս էր նաեւ իւր ներքին փափաք եւ այս իւր ուխտ մինչեւ յետին շունչ. եւ արդարեւ եթէ միանգամ նորա մօտիկ 95 տարուան կեանքէն 70 տարուան գործունէութեան շրջանը աչքէ անցուննենք, ուրիշ ի՞նչ կարելի է նշմարել եւ նկատել բաց ի այս փափաքանաց եւ ուխտին հասնելու աշխատութենէն եւ ջանքէն։ Միթէ 1856 թուականը իւր այս փափաքանաց եւ ուխտին յայտնի ապացոյց չէ՞. միթէ նորա այնքան հեղինակութիւնքը եւ աշխատասիրութիւնները 1870 թիւ Վատիկանի ժողովէն վերջը 1874 թիւին հրատարակած գեղեցիկ յօդուածները նոյնը չե՞ն ապացուցաներ. միթէ նորա առանձին խօսակցութիւնքն իսկ միշտ իւր այս փափաք եւ ուխտ չէ՞ին յայտարարեր. եւ որ աւելի մեծն է, միթէ քաղաքիս Մուրատեան ազգային վարժարանը, որ երբեմն տասնաւոր Հայ աշակերտներով կը պարծէր, իսկ այսօր, աւա՛ղ, անապատացած փլած փլփլած օտարին հանդստարանի եւ ապաստանարանի կը ծառայէ, սորա հոգւոյն եւ ղգացմանց կենդանի պատկերը չե՞ն ներկայացնէր։ Եւ այլ ո՞րն ըսեմ եւ ո՞րն թողում. բայց ես չեմ ուզեր այս տեղ երկարօրէն երջանկայիշատակ հանգուցելոյն կեանք նկարագրել, չեմ ուզեր նորա՝ ոգւոյն խորը թափանցել եւ աստ պատկերացնել, թէ ի՞նչպէս նա իւր այս գործունէութեան երկար շրջանը այնպէս նահատակութեամբ կատարեց. սակայն ներելի՞ է արդեօք համառօտ կերպով իւր կեանք եւ ոգին բուն իսկ իրեն նկարագրելտալ, որ Գէորգ Հիւրմիւզ Աբբային գրած մի նամակին մէջ գրաբառ լեզուաւ.. «Հարցանեմ ձեզ արդ, կ'ըսէ, թէ եղեա՞լ իցէ ի միաբանութեանդ ոք, որ զամս 70 նուիրեալ իցէ զանձն ի բարութիւն ազգին իւրոյ եւ յարժանաւորութիւն միաբանութեան ձերոյ հանդերձ վշտօք եւ արժանեօք. վիշտ ի ծովուց զամս երկու, վիշտ ի տօթոյ Հնդկաց զամս երկոտասան, վիշտ ի դատաստանաց զամս 14, վիշտ ի սուտ եղբարց զամս 30, եւ արժանիք 250,000 ֆրանք. թո՛ղ երկու միլիոն ֆրանք զհրիտակ դպրոցին, զոր մահու չափ աշխատութեամբ ի ձեռս բերէ եւ հարիւրօրեայ բանտարգելութեամբ պահպանէ եւ զայն ընդդէմ կամաց եւ հրամանի միաբանութեանդ, որ կամի եւ հրամայէ նմա հրաժարիլ ի պահանջմանէ իրաւանց որբ եւ աղքատ մանկանց ազգիս Հայոց, եւ զընկալեալ արծաթն դարձուցանել անդրէն յանձնել ատենին Մատրասու, եւ զայն արծաթն, զոր ունի արդ միաբանութիւնդ ի ձեռին իւրում եւ զոր մատակարարէ ըստ հաճոյից իւրոց եւ վայելէ ես, եւ զոր ի խորտերութեան եւ ի վերջին կարօտութեան իւրում տակաւին ո՛չ դադարի յըզձից իւրոց ի տեսանել զլրումն պարտուց Մխիթարեան ուխտին եւ զվայելս երանութեան նորին եւ զայս ես յուսով բարեաց ազգին իւրոյ եւ լրութեամբ պարտուց միաբանութեան ձերոյ...»

Բայց Հայր Սարգիս չհասաւ իւր այս բաղձանաց, չհասա՛ւ իւր նպատակին եւ մեռա՛ւ գնաց. սակայն նորա այս սուրբ բաղձանք եւ նպատակ այսպէս կիսկատա՞ր պիտի մնա՞ն.. Եւ միթէ սոքա ազգին բաղձանքն ու նպատակ իսկ չե՞ն։ Այժմ մեզ կը մնայ, ազնիւ երիտասարդք, մեզ իւր հետեւորդացս։

Ուրեմն օ՛ն աշխատանք եւ ջանք..։

1877 Յունիս 17 Փարիզ Տ.

Ահա՛... բարեկամս, այսպէս Հայր Թէոդորեան, այն անմահ ոգին, ազգին որբոց եւ աղքատին հայրը, ազգին բազմաշխատ գործաւորներէն եւ երախտաւորներէն մին թաղեցինք ի սուդ եւ ի տրտմութիւն անտարակոյս ամեն անոնց, որք նորա ոգին անձամբ կը ճանաչէին եւ տակաւին դոնէ մի ժամանակ եւս նորա կենաց երկարութեան կը փափաքէին այսպիսի մի ժամանակ, յորում Մխիթարեանք մինչեւ իսկ քաղաքիս Մուրատեան ազգային վարժարանը ըստ հաճոյս եւ ըստ կամս վաճառելու ետեւէ են, եւ կաշխատին հանգուցեալ աղայ Ս. Մուրատի կտակ իւր նպատակէն չեղել, եւ ո՞գիտէ, յո՞ր հաճոյս գործադրել։ Այո՛, Հայր Թէոդորեան, փափաքելի էր, որ ազգին իրաւանց պաշտպանութեան համար մի փոքր ժամանակ եւս ապրէր, ճանչցնէր որբին եւ աղքատին՝ իրենց իրաւունքը, չթողուր Մխիթարեանց՝ խեղաթիւրել Ս. Մուրատի կտակ. եւ երբ այս ամենը կատարելապէս կատարէր, ապա ի դերեզման իջնէր եւ յոգնած մարմինը հանգստացընէր. սակայն երբ եւ անագորոյն մահ յանկարծակի վրայ հասնելով խլեց մեր ձեռքէն մեր հայրը, մեր իրաւաբանը, մեր պաշտպանը, եւ այսօր զմեզ, ազգն, որբն ու աղքատն, որք եւ աղքատ թողլով գնաց, միթէ ըսե՞նք որ այլ եւս ազգին որբն ու աղքատը իւր այն մեծ իրաւունքը կորսնցուց, այլ եւս իւր իրաւանց տէրը չէ, եւ Մխիթարեանք ըստ կամս առանց որբին եւ աղքատին վրայ մտածելու, Հայր Սարգսի մահն եւս պատեհ առիթ համարելով աւելի համարձակ եւ աւելի ուժով ըստ կամս եւ գուցէ ի հաճոյս Հռոմայ գահուն ուզածնին պիտի ընեն։

Արդարեւ շատ կարելի է, որ Հայն ինչպէս ուրիշ շատ իրաւունքներ իւր անհոգութեամբ եւ անտարբերութեամբ կորսնցուցած է, այս եւս ի կորուստ մատնէ դարձեալ իւր անհոգութեամբ եւ անտարբերութեամբ. սակայն ներկային ազգային ժողովք եւ հայ մամուլն, արդեօք ի՞նչպէս պիտի ազատին ապագայ հայուն դատաստանէն եւ ձեռքէն, որ արդէն խիստ աչալրջութեամբ կը հսկէ եւ ամեն ինչ կը դիտէ։ Ապաքէն խիստ ծանր պիտի լինի արդի հայ մամուլին պատասխանատուութիւն, որ փոխանակ ազգին եւ ընկերական խնդիրներու վրայ գրելու եւ վիճելու եւ բացատրելու, ունայն, անպիտան եւ գձուձ խնդիրներով ու վէճերով թղթերը կը մրոտէ. եւ աւելի ծանր պիտի լինի ազգային ժողովոյ, որ ազգային իրաւանց տէր եւ պաշտպան լինելու պարտաւորութիւնն ու կոչումն ունի։ Մամուլը մի կողմէն, ազգային ժողովն միւս կողմէն պարտաւոր են ժամ յառաջ այս խնդրոյն լուծումն տալ, եւ չթոյլատրել Մխիթարեանց՝ ո՛չ միայն վարժարանը ծախել, այլ եւ՝ եթէ կարելի է ըստ կտակին գործադրել, եւ այս նպատակին համար ըստ իս պէտք է անմիջապէս օսմանեան տէրութեան եւ Անգղիոյ կառավարութեան միջոցաւ բանակցիլ Գաղղիոյ կառավարութեան հետ եւ վաճառումը արգիլել. ապա իսկոյն խնդրոյն բարեկարգութեան ձեռնարկել ինչպէս որ ազգին ընդհանուր շահը կը պահանջէ. եթէ ո՛չ՝ հազար ջանք եւ անօգուտ վաստակ եւ վա՛յ մարդոյն այնմիկ, յոյր ձեռն գայցէ կորուստ իրաւանց որբ եւ աղքատ մանկտւոյն ազգիս Հայոց։

Սոյն տողերս յիրաւի շատ յարմարութիւն չունէին աստ, սակայն պարտաւորեալ գրեցի ի ծանօթութիւն հայ մամուլին, որ մի քիչ եւս սոյն կարեւոր խնդրով զբաղի. եւ ես խօսքս հանգուցելոյն թաղման առթիւ ամփոփելով, խնդրեմ հրապարակաւ շնորհակալութիւն յայտնէք Գէորգ պէյ Երամեանի, որ մօտ 7 տարիէ ի վեր հանգուցելոյն պաշտպանն էր. եւ թէեւ ինք թաղման հանդիսին ներկայ չէր, եւ ընտանեօք Լոնտրա կը գտնուէր, սակայն իւր կողմէն մեծ. Մարտիրոս էֆ. Թոթիվանեան(*), Թիւսիւզեանի աջակցութեամբ ամեն բան այնպէս կարգադրած էր, որ թէ հանգուցելոյն, թէ ազգին եւ թէ իրեն նուազ պատիւ եւ փառք չէր բերէր. որոյ համար եւ մեծ շնորհակալութեան արժանի է, որ ըստ կարելւոյն հանդիսին շուք տալու համար եւ ոչինչ խնայած էր։

Սոյն հանդիսին սկիզբէն ցվերջ եթէ աչքի դպչելու մի պակասութիւն եւ ցաւի կէտ կար, այն ալ՝ մէյմը, քաղաքիս մէջ հայկական մատուռի մը պակասութիւնն էր, մէյ մ'ալ մեր վարդապետաց խակ եւ անվարժ շարժումները, եւ մէկ մ'ալ Մխիթարեանց կողմէն եւ ոչ միոյն ներկայ չգտնուիլն էր, որ ամենուն ալ ցաւ տուաւ. ցաւալի է ըսել, որ Մխիթարեանք՝ միշտ Պապին վրայ խորհելով մարդկային եւ ընկերական պարտաւորութիւններն իսկ մոռնալու վրայ են. բայց թաղման հանդէսը ընդհանուր առմամբ վայելուչ եւ պատուաւոր էր, թէեւ Հայր Թէոդորեան հաղարապատիկ աւելի պատուոյ արժանի էր, եթէ բուն իսկ իւր եղբարց եւ դրացեաց մօտ վախճաներ։ Տա՛յր երկինք, որ Հայր Թէոդորեան դոնէ անդ հանգչէր ի փոխարէն իւր ցաւոց եւ վշտաց զորոս յանչափս մինչ ցյետին շունչ կրեց. տա՛յր երկինք եւս, որ՝ նորա ոսկրոտիք անիրաւին դէմ բողոքելու զօրէին եւ թմրած հայուն ոգին զարթուցանէին ի պաշտպանութիւն որբին եւ աղքատին։

Տաճապ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օգոստափառ Սուլթանն երէկ Մէճիտիյէ մզկիթին մէջ աղօթելէն յետոյ, Թոփհանէի Քէօշկը գալով՝ նախագահեց նախարարաց արտաքոյ կարգի նստին։

— Շքոտրայի անդղիական հիւպատոսը Գարատաղ գացեր է, Նիքօլա իշխանին հաշտութեան բանակցութիւն առաջարկելու, և ծանուցանելու համար թէ՝ Գարատաղ առաւել ծանրապէս պիտի ճնաւսուի՝ եթէ ի հաշտութիւն չխոնարհի։

— Հնդկաստանէն այս անդամ 5000 լիրա ալ եկեր է ի նպաստ օսմանեան վիրաւոր զօրաց։

— Վիէննա գտնուող հռչակաւոր Բօչիլտ սեղանաւորն 500 ֆրանգ նուիրեր է ի նպաստ օսմանեան վիրաւոր զօրաց։

— Կըսուի, թէ Եգիպտոսի իշխանութիւնը Սիւէյշի ջրանցքին ընկերութեան հետ համաձայնութեամբ որոշեր է, ջրանցքին երկու ծայրը ամրութիւններ կանգնել՝ ծախքը իշխանութեան գանձէն հոգալով։

— Սպանիոյ կառավարութեան կողմանէ ալ պատուանշան ընծայուեցաւ իրեն։ Բնիկ պարսկաստանցի է, եւ վաճառականութեամբ կզբաղի. 25 տարիէ հետէ Եւրոպայի մէջ հաստատուած է. Եւրոպական բազում լեզուաց տեղեակ է. իւր դիրքովն ու աստիճանաւը մեծ պատիւ կբերէ ազգիս. Փարիզի թերեւս բոլոր Եւրոպայի մէջ մէկ հատիկ է, որ Եւրոպական լեզուաց հետ իւր որդւոյն հայերէն լեզու եւ կրթութիւն տալու չափազանց նախանձախնդիր է. չէ եղած մի Հայ, որ Փարիզ եկած եւ սորա մի բարիքն վայելած չլինի։

(*) Աղա Թոթիվանեան Պարսից Շահին ադամանդագործն է, եւ երկիցս՝ ոսկի չքանչաներով պատուեալ է Նորին վեհափառութենէն։ Այս անգամ Իտալիոյ կառավարութեան կողմանէ ալ պատուանշան ընծայուեցաւ իրեն։ Բնիկ պարսկաստանցի է, եւ վաճառականութեամբ կզբաղի. 25 տարիէ հետէ Եւրոպայի մէջ հաստատուած է. Եւրոպական բազում լեզուաց տեղեակ է. իւր դիրքովն ու աստիճանաւը մեծ պատիւ կբերէ ազգիս. Փարիզի թերեւս բոլոր Եւրոպայի մէջ մէկ հատիկ է, որ Եւրոպական լեզուաց հետ իւր որդւոյն հայերէն լեզու եւ կրթութիւն տալու չափազանց նախանձախնդիր է. չէ եղած մի Հայ, որ Փարիզ եկած եւ սորա մի բարիքն վայելած չլինի։

մանէ պատուանշան ընծայուեր է՝ արտաքին գործոց նախարարութեան Մէջբթուպճի Բէֆէթ պէյի։

— Մէջքէի Շէյխերէն Ահմէտ Հարիրի էֆէնտի՝ արաբական բաներ ընծայ տարեր է Բէյրթ, ի պատիւ հունգարացւոց՝ որ օսմանցւոց հետ սիրով ու համակրութեամբ կվարուին։

— Ժամանակէ մը հետէ ոստիկանութեան դուռը բանտարկեալ Քէմալ պէյ՝ երեքշաբթի օրը արձակուեր է կայսերական հրամանաւ։ Կրեսէ կամ Սագբզ երեք ամիս բնակիլ որոշուած, և այս երկու տեղերէն մէկն ընտրել իւր կամաց յանձնուած ըլլալով՝ Սագբզը ընտրեր է։ Այս միջոցին մէջ իբրև Շուրայի-տէվլէթի անդամ պիտի ընդունի ամսականը, և յետ այնորիկ յարմար պաշտօն մը պիտի տրուի իրեն։ Սագբզի մէջ ոստիկանութեան հսկողութեան ներքև չպիտի գտնուի։

— Զինուորական գործոց նարարարութիւնը Բէտիֆ փաշայի մեռած ըլլալուն զրոյցը՝ ի պաշտօնէ հերքուեցաւ։

— Այոբնի և Գասապայի երկաթուղեաց ընկերութիւնը՝ 9 հազար ղրուշ ծրի փոխադրեր է, որով 270 հազար ղրուշ նուիրած կըլլայ։ Այս պատճառաւ ի պաշտօնէ շնորհակալութիւն կը տրուի յիշեալ ընկերութեան։

— Պաղտատի մէջ ժամանակէ մը հետէ երեւան ելած ժանտախտն բոլորովին անհետացած ըլլալով՝ առողջական վերատեսչութեան որոշմամբ վերցան ըզդուշութեան համար սահմանեալ միջոցները։

— Ասիոյ կողմը վիրաւորեալ Ֆէրիդ Մուխլիս փաշա՝ Պոլիս պիտի դայ, ի դարման, կայսերական հրամանաւ։

— Գարատաղի և Սերվիոյ իշխանութեանց կողմանէ փոխադարձաբար մէկ մէկ պաշտօնակալ Պէլկրատ և Զէթինճէ դացած ըլլալով՝ կկարծուի թէ այս երկու իշխանութեանց մէջ դարձեալ դաշնադրութիւն մը պիտի հաստատուի։

— Երէկ հետեւեալ պաշտօնական յայտարարութիւնը տեսանք տաճիկ լրագրաց մէջ։ — «Արտահանի անցքին վրայ, «տեղւոյն վարչական ու զինուորական «անձանց քննութեան համար՝ Կարնոյ «մէջ զինուորական ատեան մը կազմուած «էր։ Այս անդամ Զիյթօվայի ու Թըրնօվայի անցից վրայ ալ զինուորական «ժողովն որոշած է՝ հարցաքննութեան «ենթարկելու համար մայրաքաղաքս «կանչել Զիյթօվայի հազարապետն ու «միրիլիվա Ահմէտ Համտի փաշան, Թըրնօվայի հրամանատար Համտի պէյը, «Միրիլիվա Սավֆէթ փաշան, և Զիյթօ«վայի դայմադամն ու Թըրնովայի կա«ռավարիչն»։

— Բ. Դրնէն այս անդամ դարձեալ հեռագիր քաշուեր է օտար տէրութեանց քով գտնուող օսմանեան դեսպանաց, որով կծանուցուի թէ Բէսթան և Պէլման գիւղերը հասնող ռուսական զօրքը մահմետական բնակչաց զէնքերն առեր պուլղարաց բաժներ, և այր՝ կին՝ տղայ՝ առա՛նց խտրելու՝ սրէ անցուներլէն յետոյ տուներնին ալ հրոյ ճարակ տրուեր է։

Շումնիէն յունիս 26 թուով հեռագրեր են Սթամպուլ լրագրոյն, թէ ռուսք երէկ Թրնովա մտան, և Մանասթիր ըսուած տեղին մօտերը երկու բանակաց յառաջապահներուն մէջ պատերազմ կըլլայ։

Բրէնս Զէրքասքի անուն մէկը իբրև կուսակալ Պուլղարիոյ դրուեր է Թրնովայի մէջ Ռուսաց կողմանէ։

— Ռուսաց գրաւած Բլէվնէ գիւղաքաղաքը՝ օսմանեան զօրաց կողմանէ դարձեալ ետ առնուեր, և նոյն կողմանց հեռագրական յարաբերութիւնը վերահաստատուեր է, ինչպէս կծանուցանէ պաշտօնական հեռագիր մը։

— Սև Ծովու օսմանեան նաւատորմիղին հրամանատարին կողմանէ Պալչիգէն առ Ծովային նախարարութիւնն ուղղեալ յունիս 25 թուով հեռագրէ մը կիմացուի, թէ յունիս 24 ին առաւօտուն Սեւասթօփոլի առջևները երթալով՝ երեք մղոնի չափ մօտեցեր են ամրութեանց, թէ՝ ռուսական նաւեր տեսնելով օսմանցւոց դալը՝ ներսերը քաշուեր են, ինչպէս նաև ժողովուրդը թողլով իրենց տունը տեղը՝ քաղաքէն դուրս ելեր են, և ամրութիւններէն ալ թնդանօթ արձակելու պատրաստուեր են. սակայն օսմանեան նաւատորմիղը առայժմ անկէց կէօղլէվէ դացեր է, թէև Սեւասթօփոլի ամրութիւնները քակել ու ներս մտնել դիւրին է, բայց թօրբիներուն շատութեան պատճառաւ նաւ կորսնցուցեալ հաւանական ըլլալուն համար։ Սակայն կէօղլէվէի վրայ կրակ ըրեր, քաղաքին շատ կողմերը աւերակ դարձուցեր, և ռուսական նաւ մը բռներ են՝ որուն մէջ 70 հազար օխայ աղ կայ եղեր։ Կէօղլէվէի մէջ մարդոց կորուստ ալ եղեր է, սակայն ո՛րչափ ըլլալը յայտնի չէ եղեր. իսկ օսմանեան կողմանէ նաւաղ մը միայն թեթև կերպով վիրաւորուեր է, և ա՛յս եղեր է ռուսաց ռմբակոծութեան բոլոր արդիւնքը։ Իրիկունը վրայ հասնելուն, և ուժգին փոթորիկ մը եղնելուն պատճառաւ՝ անկէց Պալչիգ դարձեր են։

— Լրագրաց ոմանք՝ քանի մը դեսպանատուններ եկած հեռագիրներէ առնելով՝ կգրեն, թէ ռուսերը Կարսի կողմը 40 հազար զօրք թողլով, մնացեալք Կիւմրիւի կողմերը քաշուեր են, և թէ՝ Ահմէտ Մուխթար փաշա ալ իւր զօրքն նոցա դէմն ըլլալով՝ մօտերս հոն ալ պատերազմ մը տեղի պիտի ունենայ։

— Մելիքոֆ զօրապետին պաշտօնանկութեան լուրը չստուգուեցաւ, կըսէ Ֆար տիւ Պոսֆոր, յաւելլով թէ արդարև Աղեկսանդր կայսրը դժգոհութիւն յայտներ է Միքայէլ արշիդքսին՝ Ասիոյ բանակին պարտութեան վրայ. բայց միանդամայն որոշուեր է որ նոյն բանակին զօրավարք ժամանակ մ՝ալ վարեն իրենց պաշտօնը։

— Թայմզ լրագիրն Պերլինէն իմանալով հրատարակեր է, թէ Դանուբի ռուս բանակէն մինչև ցարդ 2000ի չափ լեհացիք փախեր և օսմանեան բանակն անցեր են. և թէ՝ աւստրիական ու գերմանական դեսպանատանց կողմանէ դիտողութիւն եղեր է Բ. Դրան՝ լեհ կամաւորաց զօրաբաժնի մը կազմութեան վերաբերեալ, բայց Բ. Դուռն պատասխաներ է թէ թէ նոյն լեհացիք Աւստրիոյ ու Գերմանիոյ կողմէն չեն եկած, այլ Ռուսիայէն, և թէ՝ նոցա կազմութիւնը, ռուսիոյ կազմած պուլղար զօրաբաժնին փոխարինութիւն մ՝է։

— Ռուսաց կայսրը՝ Դանուբն անցած օրը, Պուլղար եկեղեցի մը երթալով՝ աղօթելէն յետոյ վերադարձեր է տեղը։

— Մինչև ցարդ Դանուբն անցնող ռուսական զօրաց թուոյն վրայ այլ և այլ հրատարակութիւններ կըլլան։ Ռուսական պաշտօնական լրոց նայելով՝ 160 հազար ըլլալու է. իսկ մասնաւորաց տեղեկութիւնք 120 հազար է, կըսեն։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Վիէննա. 9 յուլիս։— Այսօր հոս կսպասուի Ռումանիոյ արտաքին գործոց նախարարն։

Ֆրէմտէնպլաթ լրագիրը կըսէ, թէ Աւստրիա պիտի դիմադրէ՝ եթէ Սերվիա եւ Ռումանիա միանան։

10 յուլիս։— Եւրոպական համայն լրագիրք կգովեն՝ Ռուսիոյ յարձակմանց դէմ օսմանեան զօրաց ցուցած զօրաւոր ընդդիմութիւնը։

Աւստրիոյ կառավարութիւնը թոյլ տուաւ, որ Գարատաղի վերջին պատերազմաց մէջ վիրաւորեալ օսմանեան զօրքն Գլիքէն շոգենաւները դրուին։

Լոնտրա. 10 յուլիս։— Հնդկաստանէն եկած նորագոյն տեղեկութեանց նայելով՝ այն կողմանց մահմետականաց առ օսմանեան պետութիւնն ունեցած սէրն օր ըստ օրէ կաւելնայ։

Սթանդարտ լրագիրը կգրէ, թէ Անգղիոյ եւ Աւստրիոյ կառավարութիւնք միաբանած են՝ մէկտեղ շարժելու համար։ Աւստրիա՝ Պօսնա զօրք պիտի ղրկէ, և Անգղիա՝ Պոլսոյ դրունքը պիտի պահպանէ եղեր։ Ազգային ժողովոյն մէջ նախարարութիւնն հերքեց՝ ծովային շարժմանց համար Անգղիոյ ու Գաղղիոյ միացած ըլլալուն զրոյցը։

11 յուլիս։— Բեղրսպուրկէն առնուած նամակները լուր կուտան, թէ Ռուսիոյ մէջ գըտնուող համասլավեանք մտատանջութեան մէջ են։

Պերլին. 9 յուլիս։— Կըսուի, թէ Ռուսիոյ պատերազմական ապիկարութիւնը՝ երկրին մէջ Նէհիլիսթներուն յեղափոխական շարժմանց պատճառ պիտի ըլլայ։

10 յուլիս։— Ասիոյ մէջ Ռուսիոյ հետզհետէ կրած պարտութիւնները՝ Ռուսաստանի մէջ մեծ տագնապ կուտան հասարակաց։

11 յուլիս։— Կկարծուի, թէ օգոստ. 8ին պիտի տեսնուին Գերմանիոյ և Աւստրիոյ կայսերք։

Աթէնք. 9 յուլիս։— Ազգային ժողովն ընդունեց ու վաւերացոյց՝ կառավարութեան կողմանէ ներկայացեալ օրինական ծրագիրները։

Անցեալները երեւան ելած յուզմունքն սկըսաւ անդորրիլ։

Խորհրդարանը պիտի գոցուի առաջիկայ չորեքշաբթի։

Ցոյս կայ, թէ Թուրքիոյ հետ Յունաստանի ունեցած բարեկամութիւնը չպիտի խանգարի։

Պուքրէշ. 10 յուլիս։— Կարոլոս իշխանը՝ հասարակաց կարծեաց հետեւելով զօրքը պաշտպանողական վիճակի մէջ պիտի պահէ։

Փարիզ. 9 յուլիս։— Պօնաբարթեանք շատնալու վրայ ըլլալով՝ կկարծուի թէ Թագաւորականաց պիտի յաղթեն։

Պ. Կամպէթթա ապահովութիւն կուտայ, թէ իւր կուսակցութիւնը պիտի յաղողի։

11 յուլիս։— Փարիզի օսմանեան դեսպան Խալիլ Շէրիֆ փաշա՝ ուրբաթ օրը (երէկ) Պոլիս երթալու համար ճամբայ կելնէ։

Սերվիա չյաջողեցաւ՝ 12 միլիոն ֆրանգի փոխառութիւն ընել. հետեւաբար տեղւոյս սերվիական գործակատարն Լոնտրա ուղեւորեցաւ։

Պէլկրատ. 9 յուլիս։— Ազգային ժողովն՝ առ իշխանն ուղղեալ ուղերձին միջոցաւ նախարարութեան կյանձնէ կառավարութեան բոլոր գործոց կարգադրութիւնը։

Ընդդիմադիր երեսփոխանաց շատը կը հրաժարին։ 30 երեսփոխանաց համար ընտրութիւն պիտի ըլլայ։

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Պէյդօղտա վագը տէպպաղխանէտէ մէվ-ճուտ օլուպ ֆիրուխթ օլունաճադ մալիւմ էլ մըգտար քէօսէլէ վէ եաղլը սախթի-յան փարչալէրի իլէ քէօսէլէ գըրբընթը-սընըն միւղայիտէսի թէմուղը բումինին տէօրտիւնճիւ փաղար իրթէսի կիւնիւ իճրա օլունաճաղընտան, իշթիրասընա թալիպ օլանլէրին եէվմի մէղքիւրտէ տէպպաղխանէի մէղքիւրէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի։

29 հազիրան 1877

Պապը Սէրասքէրի

—

Ասքիրի շահանէ էլպիսէ անպարընա՝ իւչ եիւղ պին ատէտի սիյահ, էլլի պինի գըրմըղը, էլլի պինի սարը օլարագ, միւպայեա օլունաճագ ճէման տէօրթ եիւղ պին ատէտ տէվէ մարդալը իքի եիւղ եարտալը մագարա իբլիկի՝ թարիխի գօնթրաթօտան իթիպարէն գըրդ պէշինճի կիւնիւ թէսլիմէ պաշլանուպ՝ իւչ այտէ իթմամ գըլընմագ, վէ պէհասը մագպուղ սէնէտէրի վիւրուտինտէ պէր վէճճը փէշին սիմ մէճիտիյէ եիկիրմի ղըրուշա, վէ մէճիտիյէ վերիլմէզսէ՝ փիասա ֆիյաթի իլէ պիլհիսապ ֆէրդի իլէ պէրապէր գայիմէ օլարագ իթա գըլընմագ շարթը իլէ, պէհէր իքի եիւղ եարտալը մագարասը եիկիրմի ալթը պուչուգ փարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ՝ թէմուղը բումինին տէօրտիւնճիւ փաղար իրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիսի վերիլէճէկինտէն՝ իթա իթմէյէ թալիպ օլանլէրին եէվմի մէղքիւրտէ տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

30 հազիրան 1877

Պապը Սէրասքէրի

—

Պէյդօղ տէպպաղխանէսինէ միւպայեա օլունաճագ իքի պին դանթար փալամուտըն պին գանթարը թարիխի գօնթրաթօտան իթիպարէն օն պէշ կիւնտէ վէ գուսուր պին գանթարը տախի անտէն օն պէշ կիւն միւրուրինտէ տէպպաղխանէի մէղքիւրէ թէսլիմ գըլընմագ, վէ պէհասը վերիլէճէք մագպուղ սէնէտի իւղերինէ սուրէթի թանզիմինտէ նըսֆը պէր վէճճը փէշին վէ նըսֆը տիկերի օթուղ պիր կիւն միւրուրինտէ սիմ մէճիտիյէ վերիլմէզսէ փիասա ֆիյաթը իլէ պիլհիսապ ֆէրդի իլէ պէրապէր գայիմէ օլարագ տէպպաղխանէի մէղքիւրտէն վերիլմէք շարթը իլէ պէհէր գանթարը իւղ օն իքի ղուրուշա օլարագ թալէպի էօհտէսինտէ օլուպ՝ թէմուղը բումինին պէշինճի սալը կիւնիւ գարարը գաթիսի վերիլէճէկինտէն՝ իթա իթմէյէ թալիպ օլանլէրին եէվմի մէղքիւրտէ տարը շուրայի-ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

30 հազիրան 1877

Պապը Սէրասքէրի

—

Տօղսան իւչ սէնէսի հազիրանընտան իթիպարէն ասասքիրի շահանէ թայինաթը լահմիյէ գօնթրաթօսընըն թէճտիտ իյլէտիկի, վէ սէնէի մէրքումէ մարթընտան մայիս նիհայէթինէ գատար թէվզի գըլընան լահմ բուսուլալէրինին հիսապը պաշդաճա բույէթ գըլընաճաղը ճիհէթլէ թային օլունաճագ միւտտէթ զարֆընտա էսհապը թայինաթ եէտալէրինտէ պուլունան բուսուլալէրինին հավի օլտըղը լահմընն այնէն վէ եախսոտ պէտէլէն միւթէահիւտի թարաֆընտան ախզ իթմէլէրի։

20 հազիրան 1877

Պապը Սէրասքէրի

—

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՏԷՏԷԵԱՆ
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ ԿԵՍԱՐԱՑ
ԳՈՐԾ ՍՈՒԵՏՈՆԻՈՍԻ

Թարգմանեաց Ե. Մ. Ս.

Հայ ժողովրդեան ընթերցասիրութիւնը գոհ ընելու մտօք՝ Մաքենդարան ընդհանուր անուամբ հետզհետէ օգտակար և կրթական գործեր պիտի հրատարակենք։ Այս անգամ սկիզբ կընենք այս ձեռնարկութեան՝ Եվսեբիոսեան Կեսարացի պատմութիւնն իւրոյս ընծայելով թարգմանօրէն, և աներկմիտ եմք որ Հայ հասարակութիւնը քաջ զգալով այս Մաքենդարանին օգտակարութիւնը պիտի փութայ արդեամբ քաջալերել զմեզ որպէս զի սոյն ձեռնարկութեան մէջ յարատևենք։ Հրատարակիչք

Կը ծախուի Եէնի-ճամի Զիլինկիրլէր ճատէսի թիւ 2, Ս. Ղ. և Եազմաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։

Գին 1 ֆրանք 25 սանթիմ.

ԱՌ ԱՐԵԳԱԿՆ

ՄԵԾ ՏՈՒՆ ԴԵՂԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԴԵՂՕՐԷԻՑ
Վ. ԾԱՆՆԻ
Բերա Մեծ փողոց Աղաճամի թիւ 77
եւ
Կ. Պոլիս Կամուրջի հրապարակը թիւ 1—2

Եւրոպիոյ առաջին գործարանաց հետ յարաբերութեամբ կապուած, և իւր դեղորէից ընտրութեամբն և գնոց չափաւորութեամբ հրաշակուած։

Մակի մթերանոց անուանի Հ. Նէսթլէ քիմիագէտին շինած Ֆն լաթնէն, որոքիրիկ ոչ տղայոց, տկար կազմ ունեցող և հիւանդուեթնէ ապաքինելոց միակ սննդարար ուտելիքէն համայն Եւրոպիոյ մէջ ընդունուած և ամեն գըլխաւոր բժշկաց հաւանութիւնն ստացած։

Հոն կը գտնուի նաև.

Քոնֆէ (մատակի խմորեալ կաթ) որ մեծ համբաւ ունի Եւրոպիոյ մէջ և շատ կը փնտրուի։

Սէ-լֆոն պը Գինին, զուտ և մաքուր, Բէլթիէ, Տիւպօսք, Ժօպսթ և Էվանս Լէդէ ճարտար քիմիագէտներէն պատրաստուած։

Զկան է-ղ, զուտ, Քրիսթիանայի Բէթէր Մէսէրի գործարանէն եկած։

Եղէրդէ (հինտիպա) խահուէ, Լուտվիկսպուրկի Հ. Ֆրանք գործարանէն եկած ստամոքսի ուժ տուող և ախորժակ բացող՝, որ հասարակ խահուէի հետ խառնելով՝ գինը մեծապէս կիջեցնէ՝ առանց համն ու հոտը փոխելու։

Արոմատական սաթոյց ամեն ժամու մէջ։

Տէ-ժէնէ Ջոբ, մազերու անվրիպելի ներկ։

PILULES HOLLOWAY
ԴԵՂԱՀԱՏՔ ՀՈԼԼՕՈՒԷԻ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը, նաև ջղային տկարութեան, ուժաթափութեան և տխրութեան համար. կը ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անչափաւորութեանց հետքերը։ Սրտի և երիկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաքրելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ։ Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբը սրտախառնութիւն, կուծուութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ լեցուած կազեր, գլխի ցաւեր կը վանէ. մարսողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաքրուելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ՝ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական դիրքը կզգենու։

ONGUENT HOLLOWAY
ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈԼՕՈՒԷԻ

Մորթային հիւանդութիւնք և վերք բուժելու մասին ունեցած պալսամական յատկութեանցը չհաւասարիր բնաւ ուրիշ դեղ մը. հին կամ նոր թունաւոր վերքեր, ուռեցք, քաղցկեղ (չիրիփէնչէ), սրունից և ստեանց վերքեր կամ բոլորովին կանցնին և կամ կլաւանան. օգտակար է նաև հարբուխի, հաղի, սրտի բարտխման, մանաւանդ օդացաւ (եէլ) ըսուած հիւանդութեան։ Իւր կազդուրիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբը խոյլ (սըրաճա) հիւանդութեան ապականիչ զօրութիւնը ի՛նչ աստիճան որ ըլլայ՝ կը դիմագրաւէ։

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ կը գտնուի ամեն դեղավաճառներու քով, և մասնաւորապէս Պահէ-գափու Թաշ խանի կողմերը Պ. Գասապեանի դեղարանը՝ Նո. 7՝ կը ծախուի։

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հեղինակն տոքթոր Հոլլօուէ ի Լոնտոն Օքսֆորտ փողոց թիւ 533։

ՊԱՏՄԱՆՔ ՓՈՒՆՋԻ

1.—Փունջը ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի։

2.—Տարեկան բաժանորդագինն է միայն չորս արծաթ մէճիտ՝ կանխիկ վճարելի թէ՝ մայրաքաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ գաւառաց համար։

3.—Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի։

4.—Տեղական ու գաւառական թղթատարութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ

5.—Հատը 40 փարայ է, և կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ։ ծախողներու քով։

6.—Ծանուցման տողը 3 ղրուշ է մէկ անգամի համար։ Աւելի աժան կըլլայ աւելի անգամներու համար։

7.—Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան, Կ. Պոլիս Ալաճա-Համամ Խալիլ խան միջին լարկ թիւ 19։

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԷՐ
Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՊՏԱԳՐ. Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ
Բիզա փաշա խան թիւ 3